

VAI TRÒ CỦA HIỆP HỘI DOANH NGHIỆP ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN CỦA DOANH NGHIỆP VÀ DOANH NHÂN

■ NGUYỄN NGỌC LÂM (*)

Thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa làm tiền đề đổi mới cho các mối quan hệ của các tổ chức xã hội. Trong xu thế chung đó, các hội, hiệp hội, doanh nghiệp, ngành hàng (sau đây gọi chung là hiệp hội) ra đời ngày một nhiều với các hình thức hoạt động phong phú đã và đang góp phần vào sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Hiệp hội được hiểu là tổ chức tự nguyện của các pháp nhân về kinh tế cùng ngành nghề, cùng lĩnh vực hoạt động, có chung mục đích tập hợp, đoàn kết hội viên hoạt động thường xuyên, không vụ lợi, bảo vệ quyền lợi, lợi ích hợp pháp của hội viên, hỗ trợ nhau cùng hoạt động có hiệu quả, nhằm đạt mục tiêu phát triển ngành, lĩnh vực... góp phần phát triển kinh tế - xã hội đất nước.

Tính đến nay, 80 hiệp hội có phạm vi toàn quốc đã được thành lập. Các hiệp hội này tập hợp hàng chục nghìn doanh nghiệp và hoạt động rất sôi nổi như với việc tham

gia góp ý với Chính phủ về cơ chế, chính sách, phương hướng, chiến lược phát triển ngành, hiệp hội đã và đang thật sự là cầu nối giữa Đảng, Nhà nước và các doanh nghiệp. Các hoạt động khác như hỗ trợ, tư vấn, đào tạo, tìm kiếm thị trường, bảo vệ quyền lợi của hội viên trong tranh chấp thương mại quốc tế... đã và đang được các hiệp hội triển khai tích cực.

Trong nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa, sự phát triển nhanh và mạnh mẽ của các hiệp hội doanh nghiệp là một xu hướng phát triển khách quan và đóng vai trò quan trọng trong đời sống xã hội. Các hiệp hội có chức năng tập hợp, đoàn kết, bảo vệ quyền lợi, lợi ích hợp pháp của các hội viên, tổ chức các hoạt động phục vụ hội viên và các dịch vụ xã hội khác.

Tổng kết kinh nghiệm của các hiệp hội thuộc các nước phát triển, một số nhà kinh tế thế giới dự báo trong thế kỷ XXI, các hiệp hội doanh nghiệp sẽ là người hướng dẫn hoạt động đầu tư, kinh doanh của các doanh nghiệp,

hướng dẫn hỗ trợ việc tìm ra phương kế sinh nhai của người dân và sẽ có vai trò đặc biệt quan trọng cho sự phát triển, trở thành động năng thúc đẩy mối liên kết đan xen về chính trị, kinh tế, xã hội trong nền kinh tế thị trường của từng nước và từng khu vực.

Trong quá trình thực hiện nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa của đất nước, vai trò của hiệp hội ngày càng được nâng cao. Chính phủ đánh giá rất cao tầm quan trọng của hiệp hội trong việc hỗ trợ doanh nghiệp và doanh nhân. Trong Quyết định 08/2003/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ đã chỉ rõ: "Các hiệp hội doanh nghiệp, các hiệp hội ngành hàng cần đổi mới phương thức hoạt động tập hợp rộng rãi các thành viên, mở rộng hợp tác quốc tế, tiếp tục nâng cao vai trò đại diện cho các doanh nghiệp, làm đầu mối phối hợp hành động giữa các doanh nghiệp, thúc đẩy liên doanh, liên kết cùng có lợi, hỗ trợ doanh nghiệp trong chuyển giao bí quyết công nghệ, kinh nghiệm quản lý trong xúc tiến thương mại,

(*) Vụ trưởng Vụ Tổ chức phi chính phủ, Bộ Nội vụ

bảo vệ quyền lợi và lợi ích hợp pháp của thành viên trong tranh chấp thương mại, xử lý tốt mối quan hệ kinh tế giữa các hội viên".

Thực tiễn tổ chức hoạt động của các hiệp hội doanh nghiệp thời gian qua đã cho thấy rõ vai trò rất quan trọng của hiệp hội đối với sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Trong bài viết này, chúng tôi muốn nêu khía cạnh vai trò hiệp hội doanh nghiệp và sự phát triển doanh nghiệp và doanh nhân Việt Nam.

Với việc thực hiện Luật doanh nghiệp mới 5 năm trở lại đây, số doanh nghiệp đã tăng lên một cách nhanh chóng; tới nay, chúng ta đã có khoảng 200.000 doanh nghiệp. Đây là xu thế tất yếu của nền kinh tế thị trường. Giữa doanh nghiệp và hiệp hội có mối quan hệ mật thiết với nhau, có doanh nghiệp mới có hiệp hội, và đến lượt mình, sự ra đời và phát triển của hiệp hội lại có tác động tích cực tới sự phát triển bền vững của doanh nghiệp (theo thống kê của Bộ Nội vụ, trong 90 hiệp hội doanh nghiệp có phạm vi hoạt động toàn quốc thì có 50% số này được thành lập từ năm 2000 đến nay). Doanh nghiệp luôn đặt mục tiêu lợi nhuận lên hàng đầu còn hiệp hội lại hướng tới mục tiêu hỗ trợ cho doanh nghiệp phát triển, do đó, việc ra đời hiệp hội tạo điều kiện cho các doanh nghiệp ra đời và phát triển bền vững đồng thời tạo ra đội ngũ doanh nhân mới thông qua các hoạt động sau:

Thứ nhất, hiệp hội đại diện cho doanh nghiệp để bảo vệ lợi ích hợp pháp của doanh nghiệp. Các doanh nghiệp trong quá trình phát triển thường gặp không ít khó khăn do chịu sự tác động nhiều mặt từ xã hội như: chịu sức ép của quy luật cạnh tranh, tử thủ tục hành chính, do đó, tâm lý chung của các doanh nghiệp thường tìm đến hiệp hội - mái nhà chung để nương tựa về mặt tinh thần là điều dễ hiểu. Như vậy, sự ra đời của hiệp hội bắt nguồn từ những nhu cầu tất yếu khách quan của các doanh nghiệp nhằm nâng cao khả năng tự vệ và khả năng cạnh tranh của mình. Do đó, việc bảo vệ quyền lợi chính đáng, hợp pháp của các doanh nghiệp là nhiệm vụ trọng tâm của hiệp hội. Hiệp hội phải là người bạn đồng hành với doanh nghiệp.

Mặt khác, hiệp hội còn đại diện cho các doanh nghiệp tham gia góp ý, tư vấn, phản biện các cơ chế, chính sách sao cho phù hợp với sự phát triển của các doanh nghiệp. Hiệp hội còn thay mặt doanh nghiệp đề nghị các cơ quan có thẩm quyền nghiên cứu tháo gỡ các khó khăn cho doanh nghiệp trong quá trình phát triển.

Thứ hai, nhiệm vụ cơ bản của hiệp hội là cung cấp các công cụ hỗ trợ cho các doanh nghiệp phát triển. Các hiệp hội cần tập trung hoạt động hỗ trợ doanh nghiệp các mặt sau đây:

- Hoạt động hỗ trợ về thông tin giá cả, thị trường trong và ngoài nước, cung cấp cho các hội viên các

nghiên cứu, đánh giá, dự báo về thị trường.

- Tổ chức các khoá đào tạo phát triển doanh nghiệp, nghệ thuật kinh doanh, tổ chức các hội nghị phân tích và đúc rút kinh nghiệm trong quá trình sản xuất kinh doanh.

- Tư vấn cho các doanh nghiệp trong vấn đề đổi mới công nghệ và nguồn tài chính.

- Tổ chức xúc tiến thương mại, tìm kiếm thị trường, giúp đỡ doanh nghiệp tìm kiếm bạn hàng và cơ hội kinh doanh.

- Hỗ trợ doanh nghiệp trong hội nhập quốc tế. Hiệp hội chính là nơi tập hợp doanh nghiệp, đoàn kết để tạo nên sức mạnh tổng hợp đủ khả năng thâm nhập vào thị trường quốc tế. Hiệp hội giúp đỡ doanh nghiệp bằng cách tổ chức các chương trình xúc tiến thương mại tại thị trường quốc tế, tuyên truyền quảng bá ngành hàng, đồng thời tích cực tư vấn việc xây dựng và bảo vệ thương hiệu. Mặt khác, trong quá trình hội nhập, vai trò to lớn của hiệp hội đã và đang được thể hiện thông qua các hoạt động bảo vệ quyền lợi của các doanh nghiệp trong kinh doanh thương mại. Điều này đặc biệt quan trọng khi Việt Nam đã trở thành thành viên của tổ chức thương mại thế giới WTO.

Thứ ba, hiệp hội có vai trò quan trọng tới sự phát triển của doanh nhân.

Hiệp hội là nơi để các doanh nhân trao đổi kinh nghiệm quản trị, kinh nghiệm kinh doanh. Hiệp hội tổ chức

các khoá đào tạo và phát triển nguồn nhân lực cho các doanh nghiệp, tổ chức các cuộc hội thảo khoa học tổng kết kinh nghiệm, mở các lớp tập huấn, tổ chức các đợt tham quan khảo sát thực tế trong và ngoài nước, và tổ chức các cuộc thi tài năng thể hiện bản lĩnh của doanh nhân. Thông qua các hoạt động này, các doanh nhân sẽ có điều kiện cọ xát, rèn luyện bản thân để trưởng thành hơn, xây dựng phong cách kinh doanh chuyên nghiệp, văn minh và tiến bộ - thực chất là văn hoá doanh nghiệp.

Hiện nay, nhiều hiệp hội đã chủ động triển khai các chương trình đào tạo doanh nhân, chương trình khởi sự doanh nghiệp, văn hoá kinh doanh cho doanh nhân Việt Nam đồng thời tư vấn, hỗ trợ thành lập doanh nghiệp trên quy mô ngành, lĩnh vực. Đây chính là những tác động góp phần hình thành đội ngũ doanh nhân Việt Nam trở thành đội quân xung kích trong nền kinh tế thị trường và hội nhập kinh tế quốc tế, xây dựng nền kinh tế độc lập và tự chủ. Phát huy có hiệu quả vai trò của hiệp hội với các doanh nghiệp và doanh nhân là một việc làm cần thiết và khách quan; đây là đòi hỏi từ hai phía: hiệp hội với doanh nghiệp, doanh nhân.

Để đáp ứng được yêu cầu này, chúng ta cần giải quyết tốt các vấn đề sau:

Một là: xã hội cần có sự thay đổi trong nhận thức về vai trò của hiệp hội với việc

phát triển doanh nghiệp, doanh nhân - từ đó có nhận thức đúng đắn, sâu sắc hơn về vai trò của các hiệp hội doanh nghiệp, coi hiệp hội doanh nghiệp như "vườn ươm của các doanh nghiệp và các doanh nhân mới".

Hai là: các hiệp hội cần không ngừng đổi mới mô hình tổ chức và phương thức hoạt động trên cơ sở kiện toàn bộ máy lãnh đạo hiệp hội, bổ sung cán bộ có năng lực, sáng tạo, công tâm, tăng cường năng lực, tính chuyên nghiệp, chuyên sâu, nâng cao hiệu quả trong hoạt động của hiệp hội doanh nghiệp.

Hiệp hội cần thường xuyên tập hợp các kiến nghị của doanh nghiệp về cơ chế, chính sách để phản ánh với cơ quan chức năng của nhà nước và có phân tích, đánh giá để ra giải pháp hợp lý. Thêm vào đó, hiệp hội phải làm đầu mối phối hợp thông qua hội viên thúc đẩy liên kết giữa các hội viên, hỗ trợ hội viên về mặt công nghệ, kinh nghiệm sản xuất, xúc tiến thương mại... Ngoài ra, hiệp hội còn có nhiệm vụ tự nâng cao chất lượng để cung cấp thông tin thị trường chính xác, tổ chức, đào tạo và tập huấn về nghiệp vụ kinh doanh cho hội viên một cách có hiệu quả, đồng thời xây dựng đạo đức và văn hoá kinh doanh cho các doanh nghiệp và doanh nhân Việt Nam.

Ba là: để giúp hiệp hội doanh nghiệp làm tốt vai trò của mình trong việc phát triển

các doanh nghiệp và doanh nhân, nhà nước cần tăng cường hỗ trợ các hiệp hội doanh nghiệp trong các hoạt động như: tôn vinh các doanh nghiệp, doanh nhân góp phần nâng cao vị trí của doanh nghiệp và doanh nhân trong xã hội, các chương trình hỗ trợ nâng cao nghiệp vụ cho cán bộ hiệp hội như chương trình đào tạo, tập huấn pháp luật kinh nghiệm, kỹ năng quản lý hiệp hội. Các cơ quan quản lý nhà nước cần xây dựng cơ chế, chính sách hỗ trợ cho hiệp hội về thông tin và xúc tiến thương mại, tạo điều kiện cho hiệp hội tham gia tích cực vào các chương trình phát triển kinh tế, xã hội theo hướng: giao nhiệm vụ, đặt hàng và chuyển giao dịch vụ công. Đặc biệt, các cơ quan chức năng liên quan cần tạo điều kiện để các hiệp hội tham gia công tác tư vấn, phản biện, giám định xã hội trong việc xây dựng chiến lược phát triển ngành và đóng góp ý kiến trong việc xây dựng các văn bản pháp quy của ngành.

Vai trò của hiệp hội đối với sự phát triển của doanh nghiệp và doanh nhân là rất lớn. Vấn đề đặt ra là chúng ta cần xây dựng được một mạng lưới các hiệp hội vững mạnh hoạt động có hiệu quả đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ thúc đẩy các doanh nghiệp Việt Nam phát triển và xây dựng đội ngũ doanh nhân tài năng sẵn sàng đưa nền kinh tế của đất nước phát triển hội nhập thành công. ■